

Ngày 26 tháng 3 Âm Lịch hằng năm
là ngày Lễ Kỷ Niệm Đức Cao Thượng Sanh

TIỂU SỬ ĐỨC THƯỢNG SANH CAO HOÀI SANG

Ghi lại cuộc đời của một nhà lãnh đạo tinh thần như Đức THƯỢNG SANH CAO HOÀI SANG, muốn cho đầy đủ thì phải lặn công phu và cần có đủ thì giờ sưu tầm mới mong hoàn tất.

Ở phạm vi của THÔNG TIN, một khi đã đập nắp Liên đài của Ngài, soạn giả xin ghi lại một cách trung thực những gì tai nghe mắt thấy của một vị trong ba vị mà buổi ban sơ Đức CHÍ TÔN đến lập Đạo. Chúng tôi không dám gọi là hoàn toàn, nhưng nhờ đó quý vị đọc qua thấy điều sơ sót, lần lượt bổ chính thêm cho hoàn mỹ để trang Đạo sử được dồi dào phong phú hơn.

Nơi đây, chúng tôi xin chia tiểu sử của Đức Ngài ra làm hai giai đoạn:

I*- Phần Đời của Đức Ngài

II- Phần Đạo của Đức Ngài

I*- – Phần Đòi của Đức Ngài

Đức Ngài sanh trong gia đình họ Cao. Cụ thân sinh là CAO HOÀI ÂN giúp việc Tòa Án, Cụ bà HỒ THỊ LỰ (tức nữ Đâu sư HỒ HUƠNG LỰ), sanh ngày 11 tháng 9 năm 1901 (Âl, 29 tháng 7 năm Tân Sửu), Tại Thái Bình - Tây Ninh.

Cụ ông và cụ bà sanh được ba người con, gồm 2 trai và 1 gái;

Người anh cả (thứ hai) CAO ĐỨC TRỌNG - Thiên phong TIẾP ĐẠO, là một trong 12 vị Thời Quân Hiệp Thiên Đài.

Thứ ba: CAO THỊ CUỜNG (hiện tại- năm 1971) - là Giáo Hữu CAO HUƠNG CUỜNG, Giám Đốc Cô Nhi Viện Tây Ninh). Đức Ngài ngôi thứ trong gia đình vào hàng thứ tư.

Cụ Ông và cụ Bà là người hiền hậu gia đình nề nếp Nho phong, giàu lòng từ thiện, hay giúp khó trợ nghèo, người tâm đức như thể mới trở sanh con Thánh.

Ông Cao Hoài Sang học trường Sư Phạm (Ecole Normale) đỗ bằng Thành chung, ra làm việc nơi sở Thương chánh Sài Gòn, lần lên đến cấp bậc Tham tá. Bọn đời của Ông là Bà Võ Thị Giáo, sanh được 9 người con gồm 5 trai và 4 gái:

1*- Cao Hoài Hà,   2*- Cao Thị Ngọc Thanh,   3*- Cao Xuân Phong,   4*- Cao Hoài Thoại,
5*- Cao Thị Ngọc Lan,   6*- Cao Thị Cúc,   7*- Cao Văn Tùng,   8*- Cao Thị Thu,
9*- Cao Minh Tâm.

Hiện còn đủ mặt tại thế, đã lập thành gia thất và cũng đang là Quân nhân, Công chức, ngoại trừ Ông Cao Xuân Phong sống độc thân.

TÁNH ĐỨC CỦA ĐỨC NGÀI:

Nói đến tánh đức của Đức Ngài ở trong giới công chức cũng như đồng bào tại Thủ đô đều hiểu rõ thanh danh của Ngài là một bậc Công chức thanh liêm cương trực, Ngài đã được bề trên giao nhiều nhiệm vụ quan trọng, nhưng không vì đó mà hời mại quyền thế, khoát nạt kẻ dưới hoặc bắt ép người khi có việc cần đến phận sự của Ngài. Gặp việc bất bình thì Ngài thẳng thắn hùng

biện một cách chuẩn thẳng danh thép mà hàng ngày Đức Ngài đã mục kiến.

Ngài nhờ ở chôn quan trường, hằng ngày phải chứng kiến những điều tai nghe mắt thấy nhân tâm thế sự mà buồn tủi cho con người, Ngài tìm lãng quên trong các thú phong lưu, khi mượn cung đàn để xuất phát tâm tư ai oán, hoặc lúc kinh phú hòa thơ, mượn hồn thơ tỏ niềm u uất, lại mượn nước trí non nhân gởi hồn cùng phong nguyệt mơ ước thần uy xoay chuyển thế cuộc.

Nỗi niềm ưu hương, ái chủng của Ngài đã thúc đẩy Ngài cần giao du với bạn bè hầu tìm người tri kỷ, tri âm, trong số ấy có Ông Cao Quỳnh Cư và Phạm Công Tắc, Võ Văn Sang..v.v...

Vào tháng 6 năm 1925, Ông Cao Quỳnh Cư vô nhà Ông Cao Hoài Sang chơi ở dãy phố hàng Dừa, lối chợ Thái Bình Sài Gòn, thì thấy Ông Phạm Công Tắc cũng có mặt (vì nhà Ông Tắc ở gần đó), Ông Cư rủ hai ông xây bàn chơi, hai ông đồng ý.

Ba Ông đem cái bàn ra, cả ba cùng để tay lên, một lúc sau cái bàn chuyển động, một chơn linh nhập vô, rồi kể một người khác, thôi thì đủ hạng người, viết đủ thứ không đâu ra đâu.

Qua đêm sau, nhằm ngày mùng 6 tháng 6 năm Ất Sửu (dl. 26/7/1925) sắp đặt tổ chức đàn hoàng hơn thì có ông thân của Ông Cao Quỳnh Cư là Cụ Cao Quỳnh Tuân về cho một bài thi bát cú.

Ngày mùng 10 tháng 6 năm Ất Sửu (dl. 30/7/1925) ba ông lại rủ nhau xây bàn nữa, thì một vong linh nhập vô, cái bàn tự nhiên rung chuyển một cách khoan thai uyển chuyển, cho một bài thi:

Nỗi mình tâm sự tỏ cùng ai,
Mạng bạc còn xuân uổng sắc tài.
Những ngõ trao duyên vào ngọc các,
Nào dè phũ nợ xuống tuyền đài.
Dưỡng sinh cam lỗi tình sông núi,
Tơ tóc thôi rồi nghĩa trúc mai.
Dồn dập tương tư oằn một gánh,
Nỗi mình tâm sự tỏ cùng ai.

Ký tên ĐOÀN NGỌC QUẾ.

Ba ông hỏi Cô Đoàn Ngọc Quế đau bệnh gì mà thác, cô cho hai bài thi tiếp theo:

Trời già đành đoạn nợ ba sinh,
Bèo nước xẻ hai một gánh tình.
Mấy bữa nhãn mày lâm chước quý,
Khiến ôm mối thăm lại Diêm đình.

* * *

Người thì ngọc mã với kim đàn,
Quên kẻ dạ đài mối thăm mang.
Mình dặn lấy mình, mình lại biết,
Mặc ai chung hưởng phận cao sang.

Ba ông mỗi người họa một bài, chúng tôi xin trích lục bài họa của ông Cao Hoài Sang:

Nửa chùng xuân gãy tử thân ai,
Nông nổi nghĩ thôi tiếc bấy tài.
Ngọc thốt dám bì trang tuần kiệt,

Vàng rơi riêng chạnh khách chương đài.
Những ngò duyên thắm trao phòng bích,
Hay nổi xương tàn xử giậu mai.
Một giải đồng tâm bao thuở nổi,
Nửa chừng xuân gãy tử thân ai.

Từ ấy, ban ngày làm việc tối lại xây bàn, thi qua họa lại. Nhưng trong ba ông chỉ có Ông Cao Hoài Sang và Ông Phạm Công Tắc hoài nghi vấn đề xây bàn.

Có một bữa Ông làm sẵn một bài thi Tự Thuật để trong túi, khi vong linh cô Đoàn Ngọc Quế vô thì Ông nhờ họa.

Bài thi của Ông Cao Hoài Sang:

Sầu dài ngày vắng dễ chi vui,
Toan tính thâu đêm ruột rối nùi.
Ngược gió thuyền đầy cơn gió dập,
Xuôi giòng nước lớn gặt bèo trôi.
Bước đường danh lợi thêm gay trở,
Ngánh lối tang thương luống ngậm ngùi.
Lần lựa xuân hè năm tháng lụn,
Thôi thôi đến thế, thế thì thôi.

Cô Đoàn Ngọc Quế họa nguyên vận:

Chung tình đoạn gánh khó làm vui,
Lần gỡ chưa xong chi rối nùi.
Lời hẹn xưa còn vắng nguyệt chứng,
Hương thề nay thả giữa dòng trôi.
Kim rời cải rụng lòng ngao ngán,
Đá nát vàng phai dạ ngậm ngùi.
Một khối tuyền đài tình khó dứt,
Ráp gương kiếp khác quyết chờ thôi.

Ngày 4/8/Át Sửu (21/8/1925)

Cũng chưa tin, bữa sau bất thần Cơ đang vô, Ông xin ra đề thi: “Tiễn biệt tình lang”, Cơ liền cho:

Chia gương căn dặn buổi trường đình,
Vàng đá trăm năm tạc tấm tình.
Bước rõ ngùi trông cơn ác xé,
Lời trao buồn nhớ lối trăng thanh.

Ngày chờ mây án ngàn dâu khuất,
Đêm bật đèn khuya một bóng nhìn.
Lần lựa cô phòng xuân thỏn mỗn,
Xa xuôi ai thâu nổi đỉnh ninh.

HÓN LIÊN BẠCH

Ngày 5/8/Át Sửu (22/8/1925)

Và rồi từ đó, ban ngày tận tụy với công việc, đêm về lại xây bàn đề cùng vui thú thi qua họa lại với các vong linh nơi siêu giới mộng lung.

II *- Thời kỳ ngộ Đạo

b)- Phần Đạo

Mượn việc thi qua họa lại giữa kẻ dương gian cùng người âm cảnh làm thú tiêu khiển, dè dàu nó lại là đầu mối khơi nguồn để lập thành nền Đạo ngày nay. Lần lần có các vị Tiên Nương Diêu Trì Cung giáng, cùng Phật Mẫu dẫn dắt. Khoảng tháng 7 có một chơn linh về Cơ xưng là A, Ẫ, Ẫ cho thi văn dạy Đạo và các Đấng Thiêng Liêng cao trọng lần hồi đều có giáng cơ luận Đạo.

VỌNG THIÊN CẦU ĐẠO:

Ngày 27 tháng 10 Át Sửu (dl.12/12/1925) Bà Cửu Thiên Huyền Nữ giáng Cơ mách bảo ba ông ngày mùng 1 này tam vị Đạo hữu VỌNG THIÊN CẦU ĐẠO. Ba ông mới bàn với nhau, không hiểu câu Đạo là gì mà Bà dạy vậy. Bữa sau ba ông hỏi Thất Nương dạy giùm câu Đạo là Đạo gì?

Thất Nương trả lời: -Không phải phận sự của Em, xin hỏi Ông A Ẫ Ẫ.

Ngày 29 tháng 10 Át Sửu, Ông A Ẫ Ẫ giáng cơ dạy ba ông: Giờ Tý ngày 30 tháng 10 rạng 1 tháng 11 Át Sửu phải VỌNG THIÊN CẦU ĐẠO, phải tắm gội tinh khiết ra quì giữa trời cầm 9 cây nhang mà vái rằng:

Ba tôi là CAO QUỲNH CƯ, PHẠM CÔNG TẮC, CAO HOÀI SANG vọng bái CAO ĐÀI THƯỢNG ĐẾ ban ơn cho đủ phúc lành, cho ba tôi cải tà qui chánh.

Ba ông nhứt nhứt vâng lệnh Ông A Ẫ Ẫ làm y như vậy, thì Đức CAO ĐÀI THƯỢNG ĐẾ giáng cơ:

Vọng niệm phân thù sự sự phi,
Cá lý thiên tâm thường thể nhĩn.
Thiên tâm tu hướng cá trung cầu,
Quân vấn thiên tâm mạc tri tường.

Ba ông vì không biết chữ Nho, nên không hiểu nghĩa bài thi tứ cú của Đức Cao Đài, ba ông mới cầu Ông A Ẫ Ẫ Đại Tiên về hỏi cho rõ nghĩa. Ông về cho bài thi tứ cú:

Cứ níu theo phan Đức Thượng Hoàng,

Tự nhiên tu tánh đặng bình an.
Nguyệt hoa căn tội tua xa lánh,
Vịn lấy nhánh dương hưởng đạo nhân.

Ông A Ằ Ằ giảng dịch nghĩa xuôi bốn câu thi của Đấng Cao Đài cho:

Cần ước phần thừa việc việc,
Chẳng phải nơi lẽ Trời lòng thường thể nhịn.
Trời lòng tua ngó theo nơi giữa khăn,
Bây hỏi Trời lòng chẳng biết rõ.

Nghĩa xuôi:

Việc cầu ước điều chẳng phải,
Mỗi lẽ do lòng Trời phải đợi lịnh,
Lòng Trời tua ngó theo mỗi việc vừa khăn cầu,
Bây hỏi lương tâm chưa biết rõ sao?

• Trời lòng (Conscience)

Rằm tháng 8 năm Ất Sửu (21/10/1925), ba ông thiết lễ HỘI YẾN ĐIỀU TRÌ tại nhà Ông Cao Quỳnh Cư lần đầu tiên. Ngày thì bận rộn với công việc, tối lại phò cơ phổ độ mãi mãi.

Ngày 23 tháng 8 Bính Dần (dl. 29/9/1926) Ông Lê Văn Trung vâng Thánh ý của Đức CHÍ TÔN hiệp với chư Đạo hữu hết thầy là 247 vị tại nhà Ông Nguyễn Văn Tường, đứng tên vào Tịch Đạo để khai Đạo với Chánh phủ. Tờ khai Đạo đến ngày 1 tháng 9 năm Bính Dần (dl. 17/10/1926), mới gửi lên Chánh phủ, Quan Nguyên soái Nam kỳ là Ông LE FOL. Trong tờ có 28 người đứng tên thay mặt cho cả Đạo hữu có tên trong Tịch Đạo, tờ ấy có tên Ông, Ông lại được phân công chung cặp cơ phổ độ với Ông Cao Quỳnh Diêu nơi các tỉnh thuộc Miền Đông như: Tây Ninh, Thủ Dầu Một, Gia Định, Biên Hòa, Bà Rịa.

Ngày 15 tháng 10 năm Bính Dần Lễ Khai Đạo tại Chùa TỪ LÂM TỰ (Gò Kén) Tây Ninh, Ngày này Đức CHÍ TÔN phong cho Ông chức THƯỢNG SANH một lượt với Đức HỘ PHÁP Phạm Công Tắc và Đức THƯỢNG PHẨM Cao Quỳnh Cư.

Ngày 16 tháng 12 Bính Dần (dl. 20/11/1926) Đức CHÍ TÔN giảng cơ lập Pháp Chánh Truyền Cửu Trùng Đài.

Ngày 9 tháng 1 năm Đinh Mão (dl. 10/2/1927) Đức LÝ THÁI BẠCH giảng cơ lập Pháp Chánh Truyền Nữ phái.

Ngày 12 tháng 1 năm Đinh Mão (dl. 13/2/1927) Đức CHÍ TÔN giảng cơ lập Pháp Chánh Truyền Hiệp Thiên Đài.

Từ khi dời về Từ Lâm Tự (Gò Kén) Ông thường lên xuống chung lo việc Đạo, chưa trọn phé Đồi.

Vì lúc mới khai Đạo mượn Chùa Từ Lâm của Hòa Thượng Giác Hải, sau vị Hòa Thượng này đòi chùa lại, nên chỉ đến ngày 20 tháng 2 năm Đinh Mão (dl. 23/2/1927) thì được dời chùa về đất mới mua là Tòa Thánh hiện nay.

Khi Đức CAO THƯỢNG PHẨM bị khảo phải về Thảo Xá Hiền Cung, nỗi niềm ưu Đạo ái nhơn chỉ gói vào thi văn, Đức THƯỢNG SANH nhân dịp đến thăm Đức THƯỢNG PHẨM có làm bài thi để họa lại bài thi của Đức CAO THƯỢNG PHẨM.

Dập dìu nào buổi Thất Tây Ninh,
Hiu quạnh hôm nay ngó rập rình.
Trước Điện lai rai ba chú Đạo,
Sau hiên meo mốc mấy pho kinh.
Rừng xơ vẻ thẳm chim khôn đỗ,
Cảnh cũ màu xanh khách biếng nhìn.
Rường cột Đạo màu bao thuở dựng,
Sụt sùi để bước khó làm thinh.

Châu tri số 42 của Thượng Chánh Phối Sư đề ngày 1/2/1932 nói về phận sự hiện thời của Cơ Bút cũng như Chức sắc Hiệp Thiên Đài theo lời giải của Đức HỘ PHÁP.

Buổi mới lập Đạo Thánh ý đã định giao trách nhiệm Phò loan cho bốn cặp Cơ và mỗi cặp đều có phận sự đặc biệt là:

1. CƠ LẬP ĐẠO (Enseignement Religieux)
2. CƠ LẬP PHÁP (Législation Sacrodoce)
3. CƠ PHỔ ĐỘ (Prepagande de la Foi)
4. CƠ BÍ PHÁP CỦA ĐẠO (Enseignements Esotériques)

1) Hộ Pháp và Thượng Phẩm là Cơ Lập Đạo

Tiên khởi Đức CHÍ TÔN đã dùng đặng rửa lỗi cho chúng sanh xây nền Đạo, dựng Hội Thánh, lập Tân Luật và Pháp Chánh Truyền mà thể cho Thiên Điều và Hiến Pháp Thiên Đạo. Khi Đức THƯỢNG PHẨM qui vị rồi, thì Cơ Phong Thánh đã xong phận sự và nền Đạo cũng đã lập hoàn toàn thì Chức sắc phải chịu luật lệ công cử và duy có tuân y Tân Luật mà đạt lần phẩm vị.

Cho nên về Cơ bút của Cơ Lập Đạo, tức là Hộ Pháp và Thượng Phẩm, đã trọn vẹn phận sự rồi.

2) Hậu và Đức là Cơ Lập Pháp:

Chuyên về Hiến Pháp của Đạo {Législation Religieuse}

Hiến Pháp của Đạo là Tân Luật và Pháp Chánh Truyền thì không ai đặng phép can thiệp, thêm bớt mà Cơ Lập Pháp không biết và nhứt là không có Hội Thánh Cửu Trùng Đài và Hiệp Thiên Đài công đồng nhìn nhận, cũng như buổi lập Tân Luật Thánh ý đã muốn cho cả Hiệp Thiên Đài và Cửu Trùng

Đài phải công đồng nhìn nhận.

3) Mỹ Ngọc và Sang là Cơ Phổ Độ:

Dẫn dắt chúng sanh vào cửa Đạo.

4) Nghĩa và Trảng là Cơ Bí Pháp của ĐẠO:

Nhưng hiện thời Tịnh Thất của Đạo chưa thành lập thì phận sự chưa đến.

Những lời chú thích chép trên đây là do theo lời của Đức HỘ PHÁP đã giải ngày 21 tháng 3 năm 1932 {Âl, Rằm tháng 2 năm Nhâm Thân} Thành lập Hiến Pháp và Nội Luật Hiệp Thiên Đài, ban hành do Châu tri số 60 đề ngày 4/12/1932 của Đức HỘ PHÁP và Quyền GIÁO TÔNG Thượng Trung Nhựt phê kiến.

Phản đông Chức Sắc Hiệp Thiên Đài là Công Chức ở Sài Gòn, thỉnh thoảng cũng thư từ góp ý về việc Đạo mà thôi.

Mãi đến năm 1956 (Bính Thân) Đức HỘ PHÁP bị một nhóm phản đồ về phản loạn Tòa Thánh, Đức HỘ PHÁP ra đi Campuchia.

Đức HỘ PHÁP vắng mặt, không người lèo lái con thuyền Đạo, nên chi Hội Thánh yêu cầu Đức THƯỢNG SANH về cầm giềng mối Đạo do vi bằng ngày 10 tháng 3 Đinh Dậu (dl. 9/4/1957). Ngài triệu tập phiên họp Hội Thánh Hiệp Thiên Đài ở Sài Gòn tại nhà Ông Hiến Thế và Ông Bảo Sanh Quân ngày 15 tháng 4 Đinh Dậu (dl. 14/5/1957) Đức Ngài và chư vị Thời Quân về Tòa Thánh cầm giềng mối Đạo. Khi ấy trào Ngô Đình Diệm nhĩa muốn cho một phái đoàn đưa Đức Ngài về Tòa Thánh, nhưng Đức Ngài từ khước, Hội Thánh định rước Ngài bằng một nghi lễ vô cùng long trọng, nhưng Đức Ngài cũng từ khước luôn.

Kể từ đây Đức Ngài đã phé đời hành Đạo, từ ngày về làm Đạo tính đến ngày Qui Thiên là 14 năm thiếu 20 ngày.

Con thuyền Đạo đương hồi sóng gió của bạo quyền, nhơn tâm xao động, Đức Ngài là con người trầm tĩnh, liêm khiết. Nhờ đức trầm tĩnh tùy thời của Ngài trấn an được nhơn tâm và uyển chuyển tùy cơ bảo thủ nghiệp Đạo, mỗi mỗi đều cân nhắc lợi hại nên hư. Với đức thanh liêm đã tiềm ẩn trong con người phi thường ấy, đã làm cho danh Đạo khỏi hoen ố, mà trái lại còn được đời kính nể là khác.

Thời kỳ Đức Ngài cầm quyền đã tiếp tục kiến thiết nhà Hội Thánh Ngoại giáo, tức là Hội Vạn Linh bây giờ, làm vòng rào và các cửa. Xây dựng được Văn Phòng Cơ quan Phát Thanh Phổ Thông Giáo Lý, Văn phòng Ban Thế Đạo, Bắc Tông Đạo, Đường Nhơn, Đầu Sư Đường, Tàn Nhơn, Văn Phòng Ban Chấp Hành Đại Đạo Thanh Niên Hội Trung Ương, Học Đường Bộ Nhạc, Xây cửa Chánh Môn cùng mở Đại lộ Chánh Môn, ngoài ra Đức Ngài còn đôn đốc kiến thiết dãy lầu Đạo Đức Học Đường, trường Trung học Lê Văn Trung và hiện đang xúc tiến việc xây cất Đại Học Đường của ĐẠO ĐẠO TAM KỲ PHỔ ĐỘ.

Lại nữa, Đức Ngài là một Nhạc sư vào hàng Hậu Tổ, nên chi Đức Ngài quyết tâm chấn chỉnh Bộ Nhạc theo Thánh ý của Đức CHỈ TÔN và lời ủy thác của Đức HỘ PHÁP, huấn luyện các Nhạc sĩ nơi Cơ Quan Phát Thanh về Cổ nhạc để bảo tồn quốc hồn quốc túy, viết bài Giáo lý, sáng tác văn nghệ khuyến tu, chấn chỉnh Văn đàn thi thơ.

Như chúng ta thường đề ý thì Đức Ngài ít tiếp xúc với Bồn Đạo, là áp dụng đúng theo Đạo nghị định thứ 9 của Đức HỘ PHÁP và Đức Quyền GIÁO TÔNG đề ngày 19 tháng 7 năm Quý Dậu (dl. 8/9/1933), nơi điều thứ nhất: Chúc sắc Cửu Trùng Đài từ phẩm ĐÀU SỰ, CHƯỞNG PHÁP, GIÁO TÔNG và Chúc sắc Hiệp Thiên Đài THƯỢNG SANH, THƯỢNG PHẨM, HỘ PHÁP chẳng đặng giao thiệp, hoặc tiếp rước những Chúc việc và Tín đồ đến viếng, cùng là tư thông thơ từ chi

mà không có Hội Thánh biết. Nên chi có một số không được hài lòng.

Tuổi già sức yếu, việc Đạo lại quá đa đoan, nên chi Đức Ngài khởi chứng mất ngủ, lần sang bệnh thận tiểu máu, rồi biến dần đến bệnh trạng huyết áp cao, nhưng nhờ sự chạy chữa tận tình nên Đức Ngài đã dần dần bình phục. Nào ngờ chi một chứng cảm xoàng thôi, đã giúp Đức Ngài thoát nơi trần lụy mà qui hồi Tiên cảnh.

Vào đầu năm 1964, trước cảnh cơ đời nghiêng ngửa, cửa Đạo bị ảnh hưởng ít nhiều, khi Đức Ngài về Sài Gòn thăm gia đình, Đức Ngài đã sáng tác một bài thơ Tâm Sự gởi lên cho Ngài HIẾN PHÁP H.T.Đ. Chúng tôi xin trích lục nguyên văn bài thơ ấy như sau:

TÂM SỰ

Chát môi sâu tư ruột nát bầm,
Thời trôi đành phải giả làm câm.
Thiệt thòi cam chịu mình đau xót,
Tranh cạnh để chi kẻ hiểu lầm.
Hắc bạch phú cho vàng nhựt nguyệt,
Thị phi chờ thoát bóng quang âm.
Sóng trần bề khổ mây mờ mịt,
Nghĩ nổi gần xa lệ ứa dầm.

THƯỢNG SANH tự HUỆ GIÁC

Con chim khi chết còn thốt tiếng kêu thảm thiết, con người trước khi thoát xác, để linh hồn hòa đồng cùng Tạo hóa thường cảm ứng; qua các bài sau cũng như bài giảng ngày 24 tháng 12 Canh Tuất và bài Huấn Từ nhân lễ khoản đãi Chúc sắc và Đạo hữu vào dịp đầu Xuân của Hội Thánh Cửu Trùng Đài nhằm ngày 18 tháng Giêng Tân Hợi.

Mới hôm Rằm tháng 3 Đức Ngài còn dự cúng Ngọ thời tại Đền Thánh và cũng lo lắng công việc Đạo như mọi khi, kể đến ngày 21 tháng 3, trước khi về Sài Gòn dưỡng bệnh, Đức Ngài lại đi thăm các vị yếu nhân trong Đạo lần cuối cùng, Đức Ngài nói cùng Ngài KHAI ĐẠO: Anh không đi Pháp là Thiên ý để Anh ở nhà lo công việc cho tôi.

Những ngày cuối cùng của Đức Ngài tại Tòa Thánh, Đức Ngài đã họa nguyên vận bài thơ “Giỗ Tô HÙNG VƯƠNG” của Ngài HIỂN PHÁP, nguyên văn bài họa ấy như vầy:

Việt chủng vì chung rõ gốc nguồn,
Đua nhau lẽ giỗ Đức HÙNG VƯƠNG.
Tiền nhân bỏ đức khai cơ nghiệp,
Hậu đại nhớ ơn dựng thổ cương.
Văn hiến tạo nền còn chói rạng,
Lạc Hồng roi giống há khinh thường?
Hiềm đang tranh chấp chia bờ cõi,
Cầu nguyện Bắc Nam hiệp nhưt phương.

HUỆ GIÁC

Đức CHÍ TÔN đến khai Đạo thì chi Đạo do Đức CAO THƯỢNG PHẨM làm cho nổi bậc ánh Đạo mâu, bứng chồi phá gốc vai tuồng vừa xong thì Đức Ngài Qui Tiên.

Kế thời kỳ chấn hưng Đạo pháp, Đức HỘ PHÁP cầm quyền chi Pháp, Pháp luật đâu vào đấy được nghiêm minh, tạo qui củ chuẩn thẳng cho cả Hội Thánh, gây dựng khối đức tin cho nhơn loại, Đạo có tiếng vang khắp năm châu bốn bể, tôn chỉ của Đạo Đức Ngài phát huy vừa xong thì Đức Ngài Qui Thiên.

Tiếp tục vai tuồng chi Thế do Đức THƯỢNG SANH cầm quyền, Đời loạn chi Thế nắm quyền đã đúng. Thiên cơ dĩ định, nguồn gốc của sự loạn là tham dục, thời kỳ Đức Ngài cầm quyền nhận xét rõ ra thì chính Đức Ngài đã đè nén tham dục con người không dấy động. Đức CHÍ TÔN dạy: “Qui vương chi kiên oai HỘ PHÁP, THƯỢNG PHẨM và THƯỢNG SANH mà thôi”.

Đức Ngài thường chỉ dùng hai bút hiệu là HUỆ GIÁC và THANH THỦY để ký các sáng tác phẩm của Đức Ngài.

Để kết luận, chúng tôi xin lấy đôi liễn Đức THÁI THƯỢNG đã cho Đức THƯỢNG SANH (Thanh Thủy) như sau:

- THANH BẠCH VỆ LÒNG VÌ TRỜI MỞ ĐẠO VĨNG PHONG CƯƠNG
- CHÁNH TRỰC GÌN TÂM CẢI THỂ DÌU NHÂN LÒA BÍCH THỦY.

*- (Hai câu đối này do Ngài BẢO SANH QUÂN Lê Văn Hoạch nói ra ghi lại).

Nghiệp Đạo đến thất ức niên, nhơn tài còn lắm, trước qua sau tới, bảo thủ cây cờ Đạo được rạng rỡ năm châu, khắp cùng thế giới là sứ mạng của người Tín hữu Cao Đài.

Tận tụy với Đạo nghiệp của CHÍ TÔN, gian nguy chẳng quản, bản khó không đổi chí, đức MINH CANG LIÊM KHIẾT luôn vằng vặc như trăng Thu, lo Đạo hơn lo cho thân mình, thân thể của mình gắn liền với Đạo. Được vậy là chúng ta đã đền đáp công ơn của chư vị tiền bối nói chung và Đức Thượng Sanh nói riêng đã dày công khai sáng nền ĐẠI ĐẠO TAM KỶ PHỔ ĐỘ và cũng là để báo

hiếu cho CHÍ TÔN, PHẬT MẪU./.

Nguồn: (Trích Đặc San Thông Tin số 28, ngày 19/5/1971)

HẾT

Sau đây là 3 Bài thi của Hoàn Nguyên, Mai Xuân Thanh
& Yên Hà nhân Lễ Kỷ niệm Đức Cao Thượng Sanh

ĐỨC THƯỢNG SANH (26-3 Nhâm Dần)

Tướng soái Chí Tôn thừa Đạo khai,
Thượng Sanh thiên mạng bậc anh tài.
Phò cơ chấp bút khai chơn giáo;
Độ thế từng nguơn dựng Thánh đài.
Tiếp quản Đạo quyền từng Hộ Pháp,
Gia công xây dựng họa đồ Ngài.
Chinh trang nhạc cổ dâng đàn lễ,
Sứ mạng làm xong giữ vị ngài.

Hoàn Nguyên

HỌA 1

Thiên phong chức sắc Đạo hoàng khai

Một thuở Thượng Sanh tướng soái tài
Chấp bút phò cơ xây tín ngưỡng...
Ưu thời mẫn thế dựng Cao Đài
Tiền khai Hội Thánh Thần Tiên Phẩm
Nhiên hậu Hiệp Thiên Hộ Pháp Ngài
Đại Lễ dâng đàn sư cổ nhạc
Qui hồi cựu vị vẫn cao ngai...

Mai Xuân Thanh
(March 05, 2022)

HỌA 2

Thượng Sanh trí thức ẩn kỳ tài
Xuống thế Nguyên Nhân rõ có ngai
Tiền kiếp công tu Ân Chí Đức
Cùng nhau các bậc lập Cao Đài
Nhìn đời mẫn cảm nhiều đau khổ
Đạo đức suy vi Thần Thánh Khai
Nhạc cổ phát huy đàn hành lễ
Công lao khởi xướng xứng tôn Ngài

Yên Hà
(8/3/2022)

Liên lạc BTĐHN / TSTD:

Qua mail:

Ban Thế Đạo Hải Ngoại

PO. Box 21577

San Jose CA 95151

Qua email:

**banthedaohai@comcast.net hoặc tnndk4@gmail.com
hoặc banthedaohai@banthedaohaingoai.org**

Phiên luận TIẾT THANH MINH

Một năm có 4 mùa, mỗi tháng có 2 tiết, Thanh Minh 清明 là tiết đầu của tháng 3, thường nằm ở cuối tháng 2 và giữa tháng 3 trở lại. Tiết Thanh Minh năm nay nhằm vào ngày mùng 05 tháng Ba (Thứ Ba , 05 tháng Tư dương lịch 2022). Như ta đã biết qua Truyện Kiều :

*Thanh Minh trong tiết tháng ba,
Lễ là Tảo Mộ, hội là Đạp Thanh.*

Thanh 清 là trong, **Minh** 明 là sáng. **Tiết Thanh Minh** 清明節 là ngày tiết trời trong sáng của cuối xuân sau những ngày mưa xuân phơi phới làm lạnh lẽo lòng người ! Sau cái rét mướt của mùa đông, thì đây là dịp để ra thăm lại mồ mả ông bà, nên mới có lễ Tảo Mộ,

Tảo 掃 là quét dọn, **Mộ** 墓 là mồ mả. **Tảo Mộ** 掃墓 là quét dọn lại mồ mả ông bà cho sạch sẽ khang trang, đồng thời cũng làm Lễ cúng bái như trình cho ông bà Tổ Tiên biết để cùng bắt tay vào vụ mùa sắp đến. Sẵn dịp trời quang mây tạnh, sau những ngày mưa phùn rét mướt, giờ đây thì :

*Cỏ non xanh rợn chân trời,
Cành lê trắng điểm một vài bông hoa.*

nên .... nam thanh nữ tú lại có dịp du xuân, đạp lên cỏ non mà dạo khắp núi đồi gò đồng, nên mới có Hội Đạp Thanh.

Đạp Thanh 踏青 là đạp lên trên những cỏ non xanh biếc, như trong bài thơ Bốn Mùa Ăn Chơi

của các cụ ngày xưa : Xuân du phương thảo địa 春遊芳草地 vậy...

Nói thì nói thế, chứ thời tiết cũng còn lạnh lắm, không phải cái lạnh hiu hắt của gió thu, cũng không phải cái lạnh buốt da của mùa đông , mà là cái lạnh dễ chịu của mưa xuân phơi phới, ta hãy nghe nhà thơ ĐỖ MỤC đời Đường tả cảnh Thanh Minh như sau :

THANH MINH

清明

Thanh minh thời tiết vũ phân phân,
Lộ thượng hành nhân dục đoạn hồn.
Tá vấn tửu gia hà xứ hữu?
Mục đồng dao chỉ Hạnh Hoa Thôn !

清明時節雨紛紛
路上行人欲斷魂
借問酒家何處有？
牧童遙指杏花村！

Đỗ Mục

杜牧

Ghi Chú :

1. Phân Phân : Là Liên tục không dứt, là Phơi Phới, là Phơn phớt.
2. Dục Đoạn Hồn : là Muốn đứt cái hồn ra, là buồn da diết, buồn thúi ruột...
3. Tá Vấn : là Ướm hỏi, là Hỏi thăm (việc gì hoặc cái gì đó...).
4. Mục Đồng : là những đứa bé chăn dê, chăn cừu hoặc chăn trâu....
5. Hạnh Hoa Thôn : Có 2 nghĩa :
  - * Là cái Thôn tên là Hạnh Hoa, Xóm Hạnh Hoa.
  - * Là Cái xóm ở phía sau rừng hoa Hạnh.

Như trên đã nói, Thanh Minh là dịp để quét tước lại mồ mả ông bà, là hội Đạp Thanh để nam thanh nữ tú du xuân... Nhưng, Đỗ Mục lại bảo là "... dục đoạn hồn". À , thì ra , tác giả đang xa nhà, ta hãy đọc lại cả câu xem sao...

路上行人欲斷魂   Lộ thượng hành nhân dục đoạn hồn...

Người lữ khách xa nhà đi trên đường một thân một bóng, thay vì cùng người nhà đi tảo mộ hoặc đạp thanh, nên càng cảm thấy thấm thía hơn với nỗi buồn xa xứ trong cảnh mưa xuân lất phất... Cho nên mới muốn tìm ly rượu để sưởi ấm cõi lòng tha hương chiếc bóng.....

Diễn nôm :

THANH MINH

Thời tiết Thanh minh lất phất mưa

Trên đường lữ khách muốn say sưa
 Rượu ngon ướm hỏi nơi đâu bán ?
 Xóm Hạnh, Mực đồng chỉ trở thừa !

Theo Giai Thoại Văn Chương Việt Nam của Thái Bạch thì : Các cụ ta ngày xưa muốn tỏ rõ cái tinh thần độc lập, cái đầu óc cầu tiến, không quá lệ thuộc vào cổ nhân, nên đã “chê” bài thơ Thất ngôn Tứ tuyệt này của Đỗ Mục là : Mỗi câu dư 2 chữ. Các Cụ lý luận như thế này : “Thời tiết vũ phân phân” thì đã biết là thời tiết của Thanh Minh rồi, nên không cần phải có 2 chữ Thanh Minh nữa. “Hành nhân dục đoạn hồn” là đủ nghĩa rồi, không cần phải có 2 chữ “Lộ Thượng”, đi trên đường chớ không lẽ đi “dưới nước” ?!. “Tửu gia hà xứ hữu?” đã là câu hỏi rồi, cần chi phải có từ “Tá Vấn”?. “Dao chỉ Hạnh Hoa Thôn” đủ nghĩa rồi, ai chỉ mà chả được, cần gì phải “Mực đồng” chỉ mới được ! Nên bài thơ Thất Ngôn trên nên viết lại thành Ngũ Ngôn cho nó gọn, như sau :

Thời tiết vũ phân phân
 Hành nhân dục đoạn hồn
 Tửu gia hà xứ hữu ?
 Dao chỉ Hạnh Hoa thôn !

Cũng rõ ràng mà nhẹ nhàng gọn gàng và cũng nên thơ chán ! Nói thì nói thế, chứ thơ Ngũ ngôn và Thất ngôn âm điệu và tiết tấu vẫn khác nhau xa, nhưng dù sao đây cũng là một gợi mở của Cha Ông để cho con cháu đừng quá bị lệ thuộc vào cổ nhân mà thôi ! Âu cũng là một suy nghĩ một sáng kiến hay ho !....

.....

Học theo gương của người xưa, nhớ hồi còn trẻ (khoảng 15- 16 tuổi gì đó), khi vừa đọc được bài viết trên của Thái Bạch, cũng vừa là lúc thầy đang cho đọc bài “Phùng Nhập Kinh Sứ” của Sầm Tham như sau :

逢入京使

故園東望路漫漫，
 雙袖龍鐘淚不乾。
 馬上相逢無紙筆，
 憑君傳語報平安。

岑參

PHÙNG NHẬP KINH SỨ

Cố viên đông vọng lộ man man,
 Song tុ long chung lệ bất can.
 Mã thượng tương phùng vô chỉ bút,
 Bằng quân truyền ngữ báo bình an !

Sầm Tham.

Nghĩa bài thơ

GẶP NGƯỜI SỨ GIẢ ĐI VỀ KINH THÀNH.

Cổ viên là cổ hương, là quê nhà ở mãi tận phương trời đông với đường xá xa xôi diệu dợi (lộ man man!).

Hai tay áo già nua lụm cụm (Song tụ long chung) không lau sạch hết dòng lệ nhớ quê hương không lúc nào khô cạn (lệ bất can).

Gặp nhau giữa đường trên lưng ngựa đây, lại không có bút mực giấy viết gì cả !

Chỉ nhờ anh nhắn miệng lại dùm là : Tôi rất khỏe mạnh bình an mà thôi !

Diễn Nôm:

GẶP SỨ LAI KINH

Vườn xưa diệu dợi mỗi mòn trông,
 Lụm cụm khôn ngăn lệ nhỏ ròng.
 Trên ngựa gặp nhau không giấy viết,
 “Bình an” nhờ báo kẻ nhà mong !

Bắt chước tiền nhân, lúc đó tôi cũng lý luận với Thầy rằng : Trông ngóng về hướng đông, vì quê nhà ở nơi đó, cho nên chỉ nói : “Đông vọng lộ man man” là đủ rồi, đâu cần phải có từ “Cổ Viên”?! Già nua lụm cụm nên lau không khô dòng lệ nhớ quê hương, lau bằng gì mà chả được, đâu cần phải lau bằng 2 tay áo, nên câu 2 cũng không cần phải có từ “Song Tụ”, chỉ “Long chung lệ bất can” là đủ. Tương tự câu 3 cũng vậy, gặp nhau ở đâu cũng được, không nhất thiết là gặp nhau trên ngựa mới không có giấy bút, nên chỉ “Tương phùng vô chỉ bút” là đủ rồi ! Câu chót thì lại lịch sự đến khách sáo, gặp anh, không nhờ anh (Bằng quân) thì nhờ ai đây ?, nên đơn giản là “Truyền ngữ báo bình

an” cũng gọn gàng và lịch sự lắm rồi !. Nên, bài thơ Thất ngôn trên sẽ trở thành bài thơ Ngũ ngôn như sau :

Đông vọng lộ man man,
Long chung lệ bất can.
Tương phùng vô chỉ bút,
Bằng ngữ báo bình an !

Thầy lúc bấy giờ khen lầy khen đê, cho là học sinh thông minh linh động, có ý kiến và suy nghĩ hay ho, không đọc thơ một cách cứng ngắt bài bản... Thầy đâu có biết rằng, cái thằng học trò ranh mãnh này chỉ bắt chước và làm theo “Giai Thoại Văn Chương Việt Nam” của Thái Bạch mà thôi, chớ cũng chẳng hay ho gì hơn ai hết !

Chuyện qua đã hơn 60 năm, bây giờ nhắc lại, lại cảm thấy bồi hồi xúc động, thời gian không chờ đợi ai cả, thoáng cái mà tuổi đã hơn 70 rồi ! Muốn nói cho Thầy biết là mình chỉ nhại lại cái việc làm của người đi trước mà thôi, thì Thầy đã không còn nữa !... Thầy ơi !...

杜紹德

Đỗ Chiêu Đức

TRONG SỐ NÀY

- 1* - “ Tiểu sử Đức Thượng Sanh Cao Hoài Sang ”
(Đặc San Thông Tin số 28, ngày 19/5/1971. 01
2* - Ba Bài Thi nhân Lễ Kỷ Niệm Đức Cao Thượng Sanh . . . 11
3* - Phiếm Luận “ Tiết Thanh Minh ” (Đỗ Chiêu Đức). 13
4* - Thiệp Mời An vị Thánh Tượng Thánh Thất
Cao Đài GA. 18

ĐỌC & CỔ ĐỘNG
Bản Tin Thế Đạo - Tập San Thế Đạo
www.banthedao.net
www.banthedaohaingoai.org

ĐẠI ĐẠO TAM KỲ PHỔ ĐỘ

(Cửu Thập Thất Niên)

TÒA THÁNH TÂY NINH

Thiệp Mời
Lễ

AN VỊ THÁNH TƯỢNG

THÁNH THẤT CAO ĐÀI GEORGIA

6330 Hwy 42. REX , GA 30273

ĐẠI ĐẠO TAM KỲ PHỔ ĐỘ
(Cửu Thập Thất Niên)
TÒA THÁNH TÂY NINH

-----***-----

THÁNH THẤT CAO ĐÀI GEORGIA

Thư Mời

Bàn Trị Sự Thánh Thất Cao Đài Georgia

Trân trọng kính mời : **Chư chức sắc , Chức Việc**
và Đồng Đạo

Vui lòng đến dự lễ AN VỊ THÁNH TƯỢNG sẽ tổ chức vào
ngày : 30 / 3 và mùng 1 / 4 năm Nhâm Dần (nhằm 4/30 & 5/1/2022)

Sự hiện diện của quý vị sẽ là niềm vinh hạnh cho chúng
tôi và tăng thêm phần long trọng cho buổi lễ , cũng như giúp chúng tôi
thêm nhiều nghị lực , phụng sự cho nền Đạo Cao Đài Tòa Thánh
Tây Ninh nơi Hải ngoại ngày càng phát triển .

Hãy cùng chúng tôi hiệp tâm cầu nguyện ơn trên Đức Chí Tôn ,
Đức Phật Mẫu và các Đấng Thiêng Liêng phù hộ cho toàn thể nhơn
loại luôn bình an , hạnh phúc .

Trân trọng kính mời

TM Bàn Trị Sự

Trưởng Ban Tổ Chức

CTS Nguyễn Hữu Trường

Chương Trình

LỄ AN VỊ THÁNH TƯỢNG Thánh Thất Cao Đài Georgia

Địa chỉ 6330 HWY 42 . REX , GA 30273

NGÀY THỨ BẢY : 30/3 Nhâm Dần (4/30/2022)

- 4:00 PM : Đông đạo tề tựu tại Thánh Thất
- 6:00 PM : Cơm chay
- 12:00 AM : Cúng tỳ thời an vị Thánh Tượng (Tiểu Đàn)

NGÀY CHÚA NHẬT : 1/4 Nhâm Dần (5/1/2022)

- 9:00 AM : Quan khách đến
- 10:00 AM : * Khai mạc buổi lễ .
  - * Chào Quốc Kỳ
  - * Giới thiệu thành phần quan khách tham dự
  - * Phát biểu của Hiền Huỳnh Chánh Trị Sự
  - * Hiền Huỳnh Thông Sự Nguyễn văn Chương (Trưởng Ban XD) trình bày tiến trình xây dựng
    - kinh phí thực hiện và cảm ơn ân nhân đã hợp tác giúp công trình mỹ mãn .
  - * Phát biểu ý kiến của quan khách
  - * Đáp từ của Bàn Trị Sự Thánh Thất
- 12: PM : Cúng Ngọ thời
Sau thời cúng dùng cơm chay
  - * Chương trình văn nghệ giúp vui
    - Ca sĩ Ngọc Huyền (đến từ California)
    - MC - Ca sĩ Đỗ Thanh (đến từ California)
    - Cùng các ca sĩ địa phương
    - Nhạc sĩ Nhất Lang
    - Ban nhạc TRUNG (One Man Band)
- 4:00 PM : Cúng Chiến Sĩ Trận Vong
- 6:00 PM : Cúng Dậu thời
- Buổi lễ viên mãn

Muốn biết thêm chi tiết xin liên lạc :

- 1/- Chánh Trị Sự Nguyễn Hữu Trường (404-323-3903)
- 2/- Phó Trị Sự Võ Thái Hiền (404-451-4332)
- 3/- Thông Sự Nguyễn văn Chương (770-364-7576)
- 4/- Thông Sự Trần quang Sang (678-907-0838)

Đưa rước khách tại phi trường xin liên lạc :

- 1/- Võ Quốc Bảo (770-265-7317)
- 2/- Nguyễn Thắng (678-908-4641)
- 3/- Uyên Taphom (678-427-3722)